

Media: ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ **Page:** 49,72-73 **Published at:** 19-10-2024
Author: **Surface:** 1870.98 **Circulation:** 17000
Subjects: cm²

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

**ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ
ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ**

S24-25

ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΜΕ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Η ΑΡΓΥΡΩ ΜΑΝΤΟΓΛΟΥ, Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ ΚΑΙ Η ΡΙΤΑ ΚΟΛΑΪΤΗ ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΟ «S» ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΣ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΩΝ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΦΡΑΣΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ

Της **ΜΑΡΙΑΝΘΗΣ ΚΟΥΝΙΑ**
mfkounia@hotmail.com

Το φετινό βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας έλαβε η Νοτιοκορεάτισσα Χαν Κανγκ «για την έντονη ποιητική της πεζογραφία, που αντιμετωπίζει ιστορικά τραύματα και εκθέτει την ευθραυστότητα της ανθρώπινης ζωής», όπως αναφέρεται στο σκεπτικό της Σουηδικής Ακαδημίας. Όπως είναι γνωστό, το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας απονέμεται από το 1901 επίσηως σε έναν εν ζωή συγγραφέα από οποιαδήποτε χώρα, ο οποίος, σύμφωνα με τη διαθήκη του Άλφρεντ Νόμπελ, παρήγαγε το πιο εντυπωσιακό συνολικά έργο στον τομέα της λογοτεχνίας. Κανείς ποτέ δεν ξέρει τα μυστικά με τα οποία κρίνει τους υποψηφίους η επιτροπή των βραβείων, η οποία λειτουργεί με αυστηρά κλειστή διαδικασία, ενώ το έπαθλο για τον νικητή κυμαίνεται κάθε χρόνο από 800.000 έως 900.000 ευρώ. Η χώρα μας έχει λάβει δύο φορές το Νόμπελ Λογοτεχνίας, μέσω δύο λαμπρών εκπροσώπων της, του Γιώργου Σεφέρη, το 1963, και του Οδυσσέα Ελύτη, το 1979, ενώ υποψήφιοι είχαν υπάρξει ο Ρίτσος, Καζαντζάκης, Παλαμάς, Σουρής, Θεοτοκάς, Σικελιανός, Δροσίνης, Ξενοπούλος, Μυριβήλης και Σιμόπουλος. Όσο για το ερώτημα ποια θέματα απασχόλησαν τους νομπελίστες συγγραφείς της τελευταίας δεκαετίας, η απάντηση εκπορεύεται μέσα από τα βιβλία τους, που ενδεικτικά ακολουθούν παρακάτω, αλλά και από την άποψη τριών Ελληνίδων, που εδώ και χρόνια έχουν μεταφράσει για το ελληνικό αναγνωστικό κοινό τα βιβλία κάποιων από αυτούς. Ακριβώς πριν από δέκα χρόνια, το 2014, το Νόμπελ κέρδισε ο Πατρικ Μοντιανό, ένας από τους σημαντικότερους Γάλλους συγ-

γραφείς. Το αριστούργημά του με τίτλο «Chevreuse», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πόλις», σε μετάφραση Αχιλλέα Κυριακίδη, εξεφευγεί τον λαβύρινθο της μνήμης. Με τους τρόπους ενός αστυνομικού μυθιστορήματος που το στοιχειώνουν φαντάσματα, ο Μοντιανό γράφει ένα βιβλίο για το μυστήριο της ανθρώπινης ύπαρξης μέσα από μια γοητευτική έρευνα.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Εναν χρόνο αργότερα, το 2015, η Λευκορωσία μπήκε μπροστά, με νικήτρια τη δημοσιογράφο Σβετλάνα Αλεξέιβιτς. Το βιβλίο της «Ο πόλεμος δεν έχει πρόσωπο γυναίκας», που κυκλοφορεί στην Ελλάδα σε μετάφραση της Ελένης Μπακοπούλου, από τις εκδόσεις «Πατάκη», φωτίζει το στοιχείο της συμμετοχής της Σοβιετικής γυναίκας στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν πάνω από 500.000 γυναίκες πήραν ενεργό μέρος σε αυτόν. Κάποιες από αυτές που επέζησαν αφηγήθηκαν στη συγγραφέα τον δικό τους πόλεμο – και το έκαναν με τρόπο συγκλονιστικό. Το βιβλίο αυτό κυκλοφόρησε σε μια πρώτη εκδοχή το 1985 στη Ρωσία, σε 2 εκατομμύρια αντίτυπα, και μεταφράστηκε σε 35 γλώσσες, ενώ αρκετές από τις ιστορίες του έγιναν βάση για κινηματογραφικά και τηλεοπτικά σενάρια.

Στις 13 Οκτωβρίου 2016, η Σουηδική Ακαδημία απένειμε το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας στον διάσημο Αμερικανό τραγουδιστή Μπομπ Ντίλαν. «Όταν τιμήθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας, αναρωτήθηκα ποια ακριβώς είναι η σχέση μεταξύ των τραγουδιών μου και της λογοτεχνίας. Ήθελα να το σκεφτώ και να εντοπίσω τη σύνδεση», είχε πει ο ίδιος πριν αποδεχτεί το βραβείο.

Την επόμενη χρονιά, το 2017, νικήτής του Νόμπελ ήταν ο Ιάπωνας Καζούο Ισιγκούρο, που από 5 ετών ζει στη Βρετανία. Η Αργυρώ

Στα πρώτα βιβλία του Ισιγκούρο παίζουν ρόλο ο πόλεμος και το μετατραυματικό σοκ από τη βόμβα στη Χιροσίμα, στοιχεία που κουβαλούν όλοι οι ήρωές του Αργυρώ Μαντόγλου

Μαντόγλου, που έχει μεταφράσει στα ελληνικά όλα τα βιβλία του για τις εκδόσεις «Ψυχολόγος», μας δίνει ένα στίγμα για το σπουδαίο έργο του. «Όλοι οι συγγραφείς, τουλάχιστον τα τελευταία δέκα χρόνια, φέρνουν κάτι καινούργιο στο είδος που υπηρετούν. Στην περίπτωση του Ισιγκούρο, παίζει ρόλο η ιαπωνική καταγωγή του. Κυρίως στα πρώτα του βιβλία

παίζουν ρόλο ο πόλεμος και το μετατραυματικό σοκ από τη βόμβα στη Χιροσίμα, στοιχεία που κουβαλούν μέσα τους όλοι οι ήρωές του. Αυτό το τραύμα υπάρχει σε όλα τα βιβλία. Εκεί πολύ λίγο ύψος και λείε μεγάλες αλήθειες με πολύ απλό και ήπιο τρόπο. Τα συναισθήματα δεν περιγράφονται. Δίνονται μέσα από τις κινήσεις των ηρώων», αναφέρει στο «S».

Το 2018, σειρά είχε η Πολωνέζα Ολγκα Τοκάρτσουκ, με την επιτροπή των βραβείων να αναφέρει: «Η Ολγκα Τοκάρτσουκ εμπνέεται από χάρτες και μια πανοραμική οπτική, η οποία τείνει να μετουσιώνει τον μικρόκοσμο της σε έναν καθρέφτη του μακρόκοσμου. Κατασκευάζει τα βιβλία της μέσα σε μια ένταση, που προκύπτει από πολιτισμικά δίπολα: φύση εναντίον κουλτούρας, λογική εναντίον τρέλας, ανσενικό εναντίον θηλυκού, οικειότητα εναντίον αποξένωσης. Το magnum opus της μέχρι στιγμής είναι το ιστορικό μυθιστόρημα "Τα βιβλία του Ιακώβ", όπου εξεικονίζει ένα πραγματικό πρόσωπο, έναν μυστικιστή και σεχταριστή ηγέτη του 18ου αιώνα. Το έργο μάς προσφέρει επίσης μια ιδιαίτερως πλούσια επισκόπηση σχεδόν για κάθε απολησμονημένο κεφάλαιο της ευρωπαϊκής ιστορίας». «Τα βιβλία του Ιακώβ», που κυκλοφορούν από τον «Καστανιώτη», είναι ένα από τα αριστουργήματά της.

Το 2019, ο Γαλλοαυστριακός Πέτερ Χάντκε, ένας από τους πιο πολυσυζητημένους σύγχρονους συγγραφείς, δέχθηκε το βραβείο Νόμπελ για το σύνολο του έργου του, με το βιβλίο του «Σύντομο γράμμα για έναν μεγάλο αποκαριτετισμό» (εκδόσεις «Αγρα»), σε μετάφραση Μαρίας Αγγελίδου, να ξεχωρίζει. Το μυθιστόρημα αυτό εντάσσεται στη μεγάλη παράδοση της γερμανόφωνης λογοτεχνίας της περιπλάνησης, όπου ο ήρωας διαμορ-

1. Το 2014, ο Πατρίκ Μοντιανό κέρδισε το Νόμπελ με το «Chevreuse». 2. Η Σβετλάνα Αλεξιεβίτς με το βιβλίο της, «Ο πόλεμος δεν έχει πρόσωπο γυναίκας» φωτίζει το στοιχείο της συμμετοχής της Σοβιετικής γυναίκας στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. 3. Το μετατραυματικό σοκ από τη βόμβα στη Χιροσίμα υπάρχει σε όλα τα βιβλία του Ιάπωνα Καζούο Ισιγκούρο. 4. Το 2022 το Νόμπελ Λογοτεχνίας απονεμήθηκε στην εκπληκτική Γαλλίδα συγγραφέα Ανί Ερνό για την «Ντροπή». 5. Ο Αμπντούραζάκ Γκούρνα, που κέρδισε το Νόμπελ Λογοτεχνίας το 2021 με τον «Παράδεισο», είναι Βρετανός συγγραφέας δέκα μυθιστορημάτων.

φώνεται και ανακαλύπτει τον εαυτό του κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού μετά τον χωρισμό από τη γυναίκα του. Το 2020, το βραβείο κερδίζει η Αμερικανίδα Λουίζ Γκλικ. Ένα από τα πιο συναρπαστικά βιβλία της, με τίτλο «Πιστή και ενόρετη νύχτα», που μετέφρασαν οι Χάρης Βλαβιανός και Δήμητρα Κωτούλα για τις εκδόσεις «Στερέωμα», είναι μια καθολική διαπραγμάτευση της απώλειας και του πένθους σε όλες τις μορφές τους. Η διάσημη συγγραφέας κέρδισε το Νόμπελ, με τους κριτές να επαινούν την «αλάνθαστη ποιητική της φωνή, που με τη λιτή ομορφιά κάνει την ατομική ύπαρξη καθολική».

σαν παραμύθι». Το 2022 το Νόμπελ Λογοτεχνίας απονεμήθηκε στην εκπληκτική Γαλλίδα συγγραφέα Ανί Ερνό.

«Η Ερνό είναι μια συγγραφέας επικεντρωμένη στη μνήμη. Καταγράφει ό,τι την περιβάλλει, ενώ το παρελθόν είναι εσαεί παρόν. Το διαφυλάττει από τη λήθη και την απώλεια. Είναι μια στρατευμένη διανοούμενη, που αγωνίζεται ενάντια σε κάθε μορφή αδικίας. Το έργο της δεν έχει σχέση με την ιστορική μυθοπλασία, βρίσκεται πιο κοντά στην αυτοβιογραφία, όχι όμως με την παραδοσιακή της έννοια. Δημιουργεί ένα υβριδικό είδος, που είναι μια συλλογική αυτοβιογραφία και, κατά κάποιον τρόπο, εξερευνά το πραγματικό μέσα από λέξεις και αισθήσεις, τα βιοτικά της εργαλεία για τη γραφή και την αλήθεια. Δηλαδή, το συλλογικό και το ατομικό γίνονται ένα. Η μεγάλη ιστορία ενσωματώνεται στο προσωπικό βίωμα. Η γλώσσα της είναι μινιμαλιστική και καθόλου στυλιζαρισμένη, πάλλεται από ζωή. Στα βιβλία της στήνει ένα σκηνικό της αφήγησης όπου ο αναγνώστης βλέπει μπροστά του κινηματογραφικά πλάνα, φωτισμένα από μια μελαγχολία ή ένα αίσθημα εξέγερσης. Και όλο αυτό συνθέτει μια τοιογραφία εποχής. Κάτι που τη χαρακτηρίζει ιδιαίτερα είναι ότι στα μικροσυμβάντα της καθημερινότητας προσδίδει τη διάσταση των μεγάλων γεγονότων της Ιστορίας. Στην Ελλάδα έχει φανατικούς αναγνώστες», αναφέρει η Ρίτα Κολαίτη, μεταφράστρια των έργων της στα ελληνικά, που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις «Μεταίχμιος». Τέλος, την περηνική χρονιά το βραβείο δόθηκε στον Νορβηγό Γιον Φόσε, έναν από τους πιο ιδιοφυείς ανθρώπους της εποχής μας. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε σαράντα γλώσσες και τα θεατρικά του ανεβαίνουν συχνά από σπουδαίους σκηνοθέτες (Τ.

ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ

Εναν χρόνο μετά, το 2021, κέρδισε το βραβείο ο Αμπντούραζάκ Γκούρνα «για την ασυμβίβαστη και συμπονετική διείσδυσή του στις επιπτώσεις της αποικιοκρατίας και τις τύχες του πρόσφυγα στο χάσμα μεταξύ πολιτισμών και ηπείρων».

Ο Γκούρνα είναι Βρετανός συγγραφέας δέκα μυθιστορημάτων, γεννημένος στη Ζανζιβάρη της Τανζανίας το 1948, αλλά μετακόμισε στο Ηνωμένο Βασίλειο ως πρόσφυγας τη δεκαετία του 1960. Η Κατερίνα Σκινά, που έχει μεταφράσει τρία βιβλία του («Λιποταξία», «Παράδεισος» και «By the sea») για τις εκδόσεις «Ψυχογιός», μας μιλάει γι' αυτόν: «Το κριτήριο της επιλογής του Γκούρνα για το βραβείο Νόμπελ πιστεύω πως ήταν αποκλειστικό το θέμα του, που έχει να κάνει με την αποικιοκρατία στην περιοχή όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε, στην Αφρική. Προερχόταν από μια πλούσια οικογένεια της Τανζανίας, που έφυγε όταν ξέσπασε ο εμφύλιος πόλεμος. Δεν είναι καταγγελτικός απέναντι στους αποικιοκράτες. Αναγνωρίζει και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη του τόπου. Είναι λυρικός συγγρα-

Ο Αμπντούραζάκ Γκούρνα δεν είναι καταγγελτικός απέναντι στους αποικιοκράτες. Αναγνωρίζει και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη του τόπου. Είναι λυρικός συγγραφέας Κατερίνα Σκινά

φέας. Περιγράφει όμως μια περίοδο μεγάλης βίας και έντασης. Μας λέει πόσο υπέφεραν οι ντόπιοι πληθυσμοί από την αποικιοκρατία, πόσο η παρουσία των ξένων στρέβλωσε τις παλιές παραδόσεις και πόσο οι αποικιοκράτες οδήγησαν τους ντόπιους στην εξαθλίωση. Αλλά, βέβαια, μιλάει και για τις ενδοφυλικές συγκρούσεις. Όλα αυτά τα εξιστορεί

Η Ανί Ερνό είναι μια στρατευμένη διανοούμενη, που αγωνίζεται ενάντια σε κάθε μορφή αδικίας. Το έργο της δεν έχει σχέση με την ιστορική μυθοπλασία, βρίσκεται πιο κοντά στην αυτοβιογραφία Ρίτα Κολαίτη

Οστερμάγερ, Κλοντ Ρεζί, Πατρίς Σερό). Ενα από τα βιβλία του, με τίτλο «Το άλλο όνομα (Επταλογία Ι-ΙΙ)», που είναι ένα θαυμάσιο κυκλοφορεί σε μετάφραση Σωτήρη Σουλιώτη από τις εκδόσεις «Gutenberg», αναφέρεται στον Θεό, τον αλκοολισμό, τη φιλία, τον έρωτα και το πέρασμα του χρόνου.